

## **Bengt Ellhall (Nilsson), Stubbaröd**



### **Minnen från min barndom**

År 1944 flyttade mina föräldrar från Vasatorp till Stubbaröd som de köpt av Birger Ohlsson. Jag minns inte någonting från flytten utan minnena från Stubbaröd kom först året efter.

En morgon tog far mig på armen och gick ut i stallet där det under natten fötts ett föl som sedermera kom att bli min finaste kompis och som döptes till Dick. Mor var livrädd när jag senare red barbacka på hästen. Han var mycket speciell, för när jag strök honom på frambenen lade han sig ner och jag kunde då hoppa upp på hans rygg. Värre var det när jag skulle ner, då fick jag hänga mig i manen på honom och hasa mig ner längs sidan.

De första personer som jag minns, var våra närmaste grannar, Ludvig och Beata Jönsson, Amelie Persson, även kallad "Amelie Per Svens" samt William och Tilda Johansson. Hos de sistnämnda fanns en flicka vid namn Gunnel som jag ofta lekte med. Med tiden vidgades kretsen med kända profiler, inte bara runt Stubbaröd utan även upp mot och i Stenestad. I Killegården fanns Nils Persson, på Änglaberga bodde Sven-Tore och Gunnel Månsson och uppe i byn fanns Oscar Nilsson, Egon och Agda Thomasson som hade åkeri och taxirörelse. Teodor Larsson som följde tröskan på höstarna, smeden Ottmar Norén, kyrkovaktmästare Nils Ohlsson med frun Alma, Stenestads egen skald Alfred Lundquist, toffelmakare Otto Nilsson samt postamannen Viktor Malmgren. Det finns många fler "kändisar" men det får räcka med de här.

En av de personer som naglat sig fast i minnet är Amelie. En dag kom hon gående längs vägen. Grannflickan Gunnel och jag satt på "mjölkabordet" när Amelie frågade om mor eller far var hemma. Vi visade in henne i köket till mor som var ganska rund om magen och väntade barn. Några dagar senare lastade far upp plog och harv på en vagn, spände för hästarna och åkte iväg. Han skulle plöja upp åkermark samt hjälpa Amelie att så spannmål som hon skulle ha till sin ko till vintern. Jag var inte med upp det året men nästa år var det dags igen och då fick jag följa med till Amelie. Medan far plöjde och harvade bjöd Amelie på nybakat bröd med hemkärnat smör och hemgjord ost med mjölk. Jag kan än i dag minnas smaken av det lite syrliga, lite salta smöret och osten med kummin i. Efteråt bjöd hon på "Kungen av Danmark" en bröstkaramell som jag tror finns att köpa även i dag. Efteråt följde Amelie mig genom skogen varefter jag sprang

hem till mor. På den tiden kunde det hända att ortsbefolkningen samlades på en plats för lite gemenskap. Ett sådant tillfälle samlades vi på Rävahallen och då var även Amelie med. Det fanns folk från Stubbaröd. Smedjebacken och Stenestad. De flesta hade kaffekorg med sig och det pratades och fikades. På hemvägen hade vi sällskap med Amelie och när vi kom fram till hennes stuga bad hon oss vänta. Hon gick in i stugan och kom ut med en burk med bröstkarameller som hon bjöd oss på.

Så småningom började jag skolan och då kunde det hända att man träffade på Amelie längs vägen. Hon hade antingen varit i byn för att handla eller kanske varit i Klippan. På den tiden fanns det bussförbindelse mellan Klippan och Kågeröd. Amelie kunde vara ganska så butter ibland men började man prata med henne, så blev det bättre.

När det var sommar och man var fri från skolan kunde man se Amelie sitta på den stora sten som fanns vid hennes infartsväg och vänta på Viktor Malmgren som bar ut posten och hade pensionen med sig. Ibland hände det att jag gick upp till henne och då kunde hon berätta om gamla tider, när hon var ung och om hur slitsamt och fattigt det var. Hennes far hade odlat upp det mesta av den mark som nu var åker. Man kunde med nöd försörja ett par kor och några höns. Korna hade man i stället för häst och gick det bra så fick man kalvar och mjölk till sin egen försörjning.

Amelie var barnfödd på gården och hade tre systrar. Om dessa pratade hon inte så gärna. Varför fick jag aldrig reda på. Efter föräldrarnas bortgång stannade Amelie kvar på gården och brukade den så gott hon kunde. Tyvärr förföll byggnaderna och vid ett tillfälle frågade jag varför en del av stugan hade rasat ihop. Hon berättade att ett stort träd fallit över taket och slagit in takstolarna. Hon orkade inte med att bygga upp det igen, så när sedan vädrets makter löste upp lerväggarna, fick det vara ifred. Jag frågade också om stenbyggnaden som låg intill stugan och då förklarade Amelie att det var en typ av jordkällare som delvis var ingrävd i slänten. I den hade man förvarat sina förnödenheter, men på vintern var det lätt att det frös i den. Hon varnade mig för att gå in där eftersom den kunde rasa ihop. Källaren var valvslagen och ovanpå hade det tidigare funnits höns hus och där man även hade förvarat risbuntar av bokris som användes när man skulle värma upp bakugnen.

En söndageftermiddag kommer Amelie hem till oss och ber om en hink rent vatten. Hon berättade att någon slagit fotogen i hennes brunn när hon varit i kyrkan på förmiddagen. Hon fick sitt vatten men jag följde med henne upp och hjälpte henne att tömma brunnen och gjorde den så ren som möjligt. Brunnen var trång men inte så värst djup. Den stod på berget och det vatten som fanns i den räckte till för matlagning. Annars bar hon upp vatten till djuren från mangelgraven nedanför stugan. När brunnen var rensad lät hon locket vara av så de sista resterna fick avdunsta. Varför någon slagit motorfotogen i hennes brunn, var ett illdåd gjort av vissa mindre nogräknade individer i trakten, vilket hände mer än en gång.

Åren gick och det var mera sällan jag hälsade på Amelie. Hon blev allt mer krokig och hade inte längre någon ko i ladugården. Endast en katt var hennes sällskap. År 1956 var det dags för min konfirmation och då skulle man besöka högmässan på söndagarna. Vår dåvarande präst, Kay Hansen, ville att vi skulle komma till kyrkan. Jag brukade cykla upp till Stenestad och vid en sådan högmässa fanns Amelie där, Efter högmässan hälsade jag på min gamle lärare Ingvar Bengtsson. Det var troligen något jag behövde hjälp med då han var duktig på det mesta. På hemvägen kom jag ifatt Amelie i höjd med Ludvig Jönssons infartsväg. Jag hoppade av cykeln och pratade med Amelie som beklagade sig över att man ville att hon skulle flytta till ålderdomshemmet i Kågeröd innan vintern. Hennes stuga var nu i så dåligt skick att det både regnade och blåste in. Det enda ställe som var torrt var i bakugnen. Jag frågade henne om hon trodde hon skulle klara en vinter till i Stubbaröd. Svaret jag fick var- Jag är född där och jag kan tänka mig att dö där- varefter hon vände mig ryggen och vandrade hem till sig. Amelie kom, trots detta, till ålderdomshemmet i Kågeröd innan vintern. Efter att hon kommit dit träffade jag Amelie två gånger. Första gången tillsammans med mina föräldrar och sista gången när jag varit hos tandläkaren som hade sin mottagning tvärs över gården. Amelie låg i sin säng, ren och fin med rena kläder och alldeles vithårig men med en tom blick. Jag berättade vem jag var och frågade om hon kände igen mig. Det enda svar jag fick var ett svagt leende. Någon månad senare avled Amelie, 87 år gammal.

Amelie ligger begravd på Stenestads nya kyrkogård. Någon gravsten blev aldrig rest över henne. Jag upplevde Amelie som en godhjärtad, snäll kvinna som inte gjorde en fluga något förnär och jag tror många delar den uppfattningen med mig. Tyvärr fick Amelie under sin levnad utstå både spott och spe. Även efter sin död har hon utsatts för osanna påståenden som jag tycker är bedrövligt.



Amelie framför sin stuga